

Proč hvězdy nikdy nezhasnou

Karel Šlenger, 1932- Milenci pod hvězdami, olej, překližka, 122 x 144 cm

O výtvarném díle svého otce a o životě rodiny vypráví Petr Šlengr

Pracovní poznámky s vloženými obrázky

Vzpomínky na úvod

Pro Ji Petru, zidlem rok.

Petr – červenec 1947

Petr 1947

rodinné foto 1947

Následující poněkud sentimentální vzpomínání nad rodinnými fotografiemi, sta a sta nekvalitních drobných rodinných fotografií, které objevuji v nejrůznějších obálkách a krabicích a které se pokouším nějak utřídit, má jediný cíl: Oživit dávno zapomenuté události a následně sepsat životní příběh naší rodiny, tak jak jsem jej žil, vnímal a znal a tento příběh konfrontovat s neuvěřitelným množstvím výtvarných děl, která můj otec vytvořil nejen v období let padesátých. Chci podat pomocnou ruku budoucím uměleckým kritikům a případným romanopiscům a obdivovatelům Šlengerova díla. Jsem si vědom, že moje poznámky budou tak trochu chaotické a připouštím i možné chyby, přesto věřím ve

smysluplnost tohoto kroku. Nikdy jsem neměl ambice být spisovatelem a ani dnes o to neusiluji, přesto se možná pokusím publikovat tento spisek.

Narodil jsem se roku 1946. O dva roky později se narodil můj bráška Karel (po tátovi)

můj bráška Karel –1949

1946 –56 Náš dvůr – naše dětské království....

1949, Věruška, Petr, Karlíček

1949 bráškové

1950 bráškové

1950 bráškové a Věruška

Dvoukolový žebříňák, tříkolka, hromádka písku či snad jen sypkého prachu,.... a pak skladiště obilívedle skladiště ještě stávala malá kůlna původně určená na dřevo a uhlí a tam jsme mívali až do sedmdesátých let slepice. (do 10 ks). Za touto kůlničkou táta ještě přistavěl králikárnu. Králíci, ryby a co naši rodičové vypěstovali na malém rodinném poličku daleko za vesnicí, to bylo živobyčí naší rodiny...to poličko nám soudruzi někdy v roce 1955 –56 znárodnili u příležitosti družstevního rozorávání mezi...

roky 46-50 připomínají rodinné fotografie...moje první vzpomínka patří někam do roku 1949-50 ...to když jsem dostal od táty výprask za vztekání na pískovišti, když jsem rozsekl lopatkou hlavu Věrušce Chlumských - dcerušce praktického lékaře. Ta příhoda mi utkvěla v paměti, protože moji kamarádce tekla z hlavy krev, když ji její tatínek odnášel do ordinace a já dostal na zadek...Rodina Chlumských bydlela v přízemí našeho domu a pan doktor tam měl svoji soukromou ordinaci až do roku asi 1952. Do uvolněného bytu po doktorových se nastěhovala rodina Pětiokých. Měli dva kluky – starší Milan se mnou chodil do třídy základní školy v Chomuticích, a mladší Lád'a –to už nevím přesně – myslím, že chodil do třídy s mým bratrem, nebo snad o rok níž.. Vzpomínám si na to jak jsem se k nim někdy v zimě chodil ohřát k rozpáleným pilinovým kamnům, jak kamna hučela a já jsem klukům záviděl teplo v pokoji. Jejich tatínek pracoval v Ostroměři –snad na pile, nebo u Uhelných skladů..to nevím, ale vždycky přivezl velkým nákladním autem s přívěsem obrovské množství pilin a skládal je do sklepa. Potom každý den plnil pilinami plechové vysoké nádoby - říkal tomu

patrony...piliny musel důkladně udusat a potom patrony upevnil do mechaniky kamen. Dneska mi to připadá samozřejmé, ale tenkrát mě to asi moc zaujalo...

Když se o několik let později Pětiokých odstěhovali do Tereziných Darů - bylo to asi roku 1956...přistěhovali se k nám Macákoví a postavili na našem dvoře velkou kůlnu na uskladnění veškerého paliva pro sebe i pro naši rodinu.. Paní Alena byla moji třídní učitelkou na základní škole,. a její manžel, František, nás, všechny kluky z vesnice, cvičil v Sokole.

1956, zleva J.Musil, K.Šlengr (můj bratr)
p.Alena, J.Vondráček, J.Miláček

1956-57, F.Macák a děti Alenka a Petr

Moc rád, s láskou , na tyto dva vzácné lidi vzpomínám... dali do budoucího života všem dětem z Chomutic i z okolních vesnic nesmírně mnoho... S Macákovíc dětma –Alenkou a Petrem, jsem neměl příležitost si moc hrát, protože Alenka byla asi o 5 a Petr o 8 let mladší než já...

Naše skladiště – tam jsme sice nesměli, ale stejně to bylo naše dětské el.dorado... chodily za námi děti ze sousedství ...lezli jsme pod výsypky zrní dopravního elevátoru a hopsali jsme v hromadách obilí a schovávali se mezi pytle obilí. To skladiště původně patřilo rodičům moji maminky a ti, r.1942 zahynuli v Osvětimi v padesátých letech bylo skladiště znárodněno a my děti jsme nic o znárodnění nevěděli a chodily jsme si tam hrát... a většinou nás skladník nechal rádit ...

Javorka – řeka našeho dětství a současně milovaná a nesčetněkrát malovaná naším tátou. Táta nás často brával sebou k řece – to když máma byla dlouhodobě mimo domov, když pracovala jako sestřička v Nemocnici Hořicích, kde pracovní podmínky v té době – padesátá léta...byly děsivé, jak svědčí dochované dokumenty . Jako docela malý špunti jsme o tom nic nevěděli. Ráchaly jsme se na štěrkových náplavkách, stavěly rybníčky a chytaly do nich malé rybičky. Táta měl hned ve vedlejší tůni nahozen rybářský bambusový prut a sledoval naši „stavební“ činnost. To byl jeho odpočinek po noční práci na rozměrných obrazech. O několik let později jsme k Javorce chodily už sami. Vzpomínám si, jak jsme s tátou opravovali Maňaska, jak jsme tátovi „asistovali“ když řezal prkna a vzpomínám, jak dehtoval škvíry mezi prkny a jak celou loď opatřil modrým nátěrem. Když jsme pak brázdily vody naší Javorky - bylo to úžasné...Půjčovali jsme loď i kamarádům a ti nám na oplátku pomáhali stavět kamenné hráze tam, kde bylo vody po kolena...Znali jsme s kamarády koryto řeky od splavu v Oboře až po Nevratice....,

cca 1956, naši kamarádi

cca 1956, můj bráška Karel

V létě Javorka pramenící v Podkrkonoší u Nové Paky připomíná jen větší potok ve kterém mimo splavy a mimo množství tůní bývalo vody tak po kolena, zato na jaře po prudších oblevách dokázala voda nejednou svou sílu.

Rodinné výlety

Rodiče s námi dětmi často podnikaly výlety. A to už od nejtělejšího dětství.

Petr s tátou –Krkonoše 1947

Petr s maminkou–Krkonoše 1947

1953, v Prachovských skalách

1951, na procházce

1951. na koupališti Pelíšek

1950 byly mi 4 roky. První rodinná dovolená na kterou si vzpomínám. Přesněji utkvěly mi v paměti jen kratičké střípky vzpomínek, které vyplavali napovrch teprve při pokusu uspořádat staré rodinné fotografie. Táta zařídil rodinnou dovolenou v malé vesnici Medlov na Českomoravské vysočině. Vzpomínám si, že jsme bydleli v malé chatičce na břehu rybníka a že mi ten rybník připadal obrovský. Cachtali jsme s bráškou na mělčině, maminka seděla na břehu a hlídala nás, táta si maloval opodál – možná, že zrovna kreslil naši rodinnou idylku. Když se dnes –60 let poté probírám tátovým malířským archivem, jsou tu desítky skic právě těchto vzácných okamžiků. Ale, vrátím se ke vzpomínkám. Na břehu jsme s bráškou objevili loď a hned bylo vzrůso...Maňásek, jak táta pojmenoval loďku, byl akorát tak velký pro malé kluky jako jsme byly my dva. Utkvěla mi v hlavě asi jinak banální příhoda –strašně jsem se vyděsil když jsem se na Maňásku ocitl několik metrů od břehu – banální příhoda, máma a táta nás společně hlídali, ale tenkrát jsem měl asi šok a jistě jsem řval, protože táta mě hned přišel zachránit.

Z této první šťastné 14 denní společné rodinné dovolené – druhou a třetí – poslední společnou dovolenou naší rodiny v souladu s chronologickým řazením rodinných událostí v návaznosti na politické události padesátých let, vzpomenu později,

- v archivu se dochovala řada výše zmíněných skic, několik nekvalitních fotografií, a jediný olej „Mlýn Medlov“

Dnes nechápu jak to rodiče při naší chudobě zvládali, jak dokázali bez auta, bez peněz při vyčerpávajícím zaměstnání maminky a střídavých zdravotních problémech obou rodičů podnikat výlety...to vůbec nebylo běžné na vesnici v Podkrkonoší... v padesátých letech...ale zřejmě to byl jejich jediný únik z reality – jejich způsob přežití....

Na cestu jen chleba s máslem nebo marmeládou a trochu ovoce ze zahrádky...3 km pěšky na vlak do Sobčic–někdy i 5km pěšky do Ostroměře – to když jsme se vypravily do Krkonoš.... A jelo se obvykle jen na jeden den ! Nepamatuji se, že bychom někdy v té době někde nocovali. Jak jsme dokázali pěšky dojít z krkonošských vlakových nádraží na hřebeny hor a večer spát doma v Chomuticích, to je mi záhadou. Asi to mohlo být jinak... spaní u známých...nevím. Nepamatuji si. Ale ještě dnes vnímám mnohé krkonošské letní scenérie očima 7 až 12 letého kluka....to když jsme se dívaly na Kotelní jámy...když jsme byly na Labské boudě a u Pančavských vodopádů... když jsme byli na Kozích hřbetech ...na Dvoračkách....na Luční boudě...na Černé hoře a když jsme s rodiči vystoupali pěšky až na vrchol Sněžky....

Častěji než do Krkonoš jsme s rodiči, ale obvykle jen s tátou jezdily do bližšího okolí.. na židovský hřbitov do Bydžova ...do Jičína za mámou když tam studovala zdravotní školu ...do Hořic v Podkrkonoší za mámou do práce, když celé týdny nemohla přijet domů.... protože měla zaměstnavatelem v nemocnici nařízené 24 hodinové služby, které se řetězily (2-4 směny bez zákonného odpočinku)...

Pokud se maminka dokázala uvolnit ze zaměstnání, byly to vzácné společné chvíle...potom s námi společně podnikala krátké výlety. Několikrát jsme například jeli na koupaliště „Pelíšek“ v Prachoských skalách a chodili jsme společně na vyhlídky ve skalách.

S tátou jsme podnikali výlety po celém Českém ráji. .. Sobotka, zámek Humprecht, údolí Plakánků, Hrad Kost, Trosky, Hruboskalsko, Kozákov... Asi až do konce života budu sentimentálně vzpomínat na tyto vzácné okamžiky šťastného dětství. Ještě dnes cítím ten hluboký bílý sluncem rozpálený písek ve skalách, písek ve kterém jsme se bořily – bylo mě asi pět let, bráškově tři... ještě dnes slyším tátova slova „nikam sami nemůžete, protože jsou tady jedovaté černé zmije“....ve skalách pod Zebínem... a opravdu jsme tam spatřili na sluníčku několik zmijí....Drobné střípky vzpomínek se mi vybavují nad nekvalitními fotografiemi pořízenými nejjednodušším aparátem značky „Bej by box“ . (Aparátek mě provázal až do 16 let, teprve když jsem se pokoušel o vlastní fotografickou tvorbu mi naši koupili „Flexaretu“ a to jsem si na ni ještě musel sám částečně vydělat na jakési žňové brigádě)

Na mnohé události si detailně nepamatuji, mnohé jsem zcela zapomněl a o mnohých otázkách jsem začal přemýšlet až docela nedávno. Až donedávna jsem neměl ani tušení, jak strašné byly podmínky, ve kterých nás rodiče vychovávali. Asi i proto, že naši rodiče o žádných problémech před námi nemluvili a tak dokázali nám dětem zajistit šťastné dětství. Většinou jsem si zapamatoval jen střípky toho, co mě nějak citově zasáhlo. Všechna data výše řečených událostí a některé další detaily jsem vyčetl teprve nedávno z tátových a mamčiných poznámek a jejich vzájemné nesmírně láskyplné korespondence. Vybavuji si, jak nás táta učil hrát na klavír a housle, a jak jsme asi od roku 1955-6 po několik dalších let navštěvovali hudební školu pana profesora Bitnera v Hořicích, vybavuji si jak jsme chodili do školní tělocvičny, kde jsme cvičili na nářadí pod dohledem Františka Macáka, nebo jiného „Sokola“.... Vybavuji si jak nás „sokolové“ a starší kamarádi učili lyžovat, bruslit a hrát hokej a fotbal, jak mě naučili plavat – to, že mě hodili do hluboké vody nad oborským splavem se slovy „hrabej“..... Vzpomínám na pekaře, na teplo pekařské pece... a chutný čerstvý chléb... když jsme rozmáchaní, vymrzlí z klouzaček a bruslení chodili do mlýna, kde se tenkrát už nemlelo obilí, zato se pekl chléb.... Nikdy nezapomenu na lyžařské zájezdy do Krkonoš, zájezdy, které pro děti pořádal místní Sokol - je to s podivem, ale Sokol fungoval u nás na vesnici i v této době ... asi jen díky chlapům jako František Macák, Jarka a Vašek Rubínovi, Jarka Vejprava, a několika dalších jejichž jména mi vypadla z paměti...

1958 před hospodou U Patků – v Chomuticích
vpravo v červené bundě naše maminka,
uprostřed řidič p.Vondráček

1958 ve Špindlerově mlýně
uprostřed v zelené čapce Vašek Rubín,
vedle v černé čapce F.Macák,

1958 výstup na Pláně

1958 Špindlerův mlýn, naše maminka,
můj bráška Karel a v červenomodrobílém
kulichu moje maličkost

S výše popisovanou idylou našeho dětství ostře kontrastují informace v rodinné korespondenci a tátových denících. A ještě větší údiv vzbuzují výtvarná díla právě z tohoto období...jednak zarážející je monumentálnost, množství, výtvarná a obsahová řeknu diametrální odlišnost od dobové výtvarné tvorby... (čtenář necht' se laskavě nenechá zmást výběrem reprodukcí, které jsem zařadil do tohoto materiálu – celková tvorba v padesátých letech je podstatně rozmanitější a čítá neuvěřitelných 300-350 olejů a další stovky akvarelů a kreseb)